

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ואליד אלהואשלה

5437/25/פ

הצעת חוק הנגישות הלשונית, התשפ"ה-2025

1. מטרה
- מטרת חוק זה היא לקדם את יכולתם של מי שעברית אינה שפת אמם ליהנות משירותים ממשלתיים, ולאפשר להם לקיים התקשרויות עסקיות חיוניות, וזאת באמצעות הרחבת הנגישות הלשונית, תוך נתינת ביטוי להיותה של החברה הישראלית חברה רב-תרבותית ורב-לשונית.
2. הגדרות
- בחוק זה –
- "גוף מבוקר" – כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958¹;
- "הנגשה לשונית" – תרגום מסמך לשפה מסויימת, או נתינת שירות בשפה מסויימת, הכל לפי נסיבות העניין;
- "חוזה אחיד" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק החוזים האחידים;
- "חוק החוזים האחידים" – חוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982²;
- "חוק הסיוע המשפטי" – חוק הסיוע משפטי, התשל"ב-1972³;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977⁴;
- "מסמך" – לרבות טופס למילוי על גבי נייר או באמצעי אלקטרוני, מכתב, חשבון לתשלום, אתר אינטרנט וחווה לרבות חוזה אחיד;
- "השר" – שר הכלכלה והתעשייה.
3. הוועדה לקידום הנגישות הלשונית
- (א) השר ימנה לא יאוחר מ-30 ימים מיום תחילתו של חוק זה ועדה לקידום הנגישות הלשונית (להלן – הוועדה).
- (ב) הרכבה של הוועדה יהיה:
- (1) נציגי משרדי ממשלה, כפי שתקבע הממשלה;
- (2) נציג איגוד לשכות המסחר;

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

² ס"ח התשמ"ג, עמ' 8.

³ ס"ח התשל"ב, עמ' 95.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (3) נציג התאחדות התעשיינים בישראל;
- (4) נציג הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, כהגדרתה בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981⁵;
- (5) נציג ארגונים לא-ממשלתיים העוסקים בצמצום הפערים החברתיים בישראל;
- (6) נציג ארגוני הצרכנים;
- (7) נציג האקדמיה שבתחום מומחיותו עניינים הקשורים להנגשה לשונית.

(ג) יושב ראש הוועדה יהיה נציג משרד הכלכלה והתעשייה.

(ד) בהרכב הוועדה יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים ושל האוכלוסייה הערבית; לעניין סעיף קטן זה, "האוכלוסייה הערבית" – לרבות האוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית.

(ה) הוועדה תקבע בנוהל את דרכי עבודתה וסדרי דיוניה, לרבות מעקב אחר השגת יעדיה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה; נוהל עבודת הוועדה יפורסם באינטרנט, בפורטל השירותים והמידע של ממשלת ישראל "ממשל זמין".

4. תפקידי הוועדה (א) הוועדה תגבש תוך 3 חודשים מיום הקמתה הצעות להוראות בעניין הנגשה לשונית של מסמכים ושירותים שמונפקים או ניתנים על ידי כל גוף מבוקר, וכן על ידי גופים המנויים בתוספת (להלן – הכללים).

(ב) הוועדה תדון, בין השאר, בנהלים בעניינים אלה:

- (1) לוח זמנים לביצוע ההנגשה הלשונית;
- (2) סוג המסמכים והשירותים אשר יידרשו לעבור הנגשה לשונית;
- (3) השפות שביחס אליהן תידרש הנגשה לשונית, בהתאם לנסיבות העניין;
- (4) אופייה, מהותה והיקפה של ההנגשה הלשונית, בהתאם לנסיבות העניין;
- (5) בעניינים המנויים בפסקאות (1) עד (4) תביא הוועדה בחשבון, בין היתר, את אופי הגוף המנפיק את המסמכים או נותן את השירותים; את היקף פעילותו; את חשיבותם של המסמכים או השירותים לציבור; ואת שפתה של האוכלוסייה המתגוררת באזור הרלוונטי.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 248.

5. התקנת תקנות לנגישות לשונית
השר יקבע תקנות לעניין הנגשה לשונית, על פי המלצותיה של הוועדה המייעצת ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
6. עונשין
העובר על הוראות הכללים, כפי שעוגנו בתקנות כאמור בסעיף 5, לרבות על דרך של אי-עמידה בלוחות זמנים, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.
7. אחריות נושא משרה בתאגיד
(א) נושא משרה בתאגיד שהוא גוף מבוקר או גוף המנוי בתוספת הראשונה, חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה לפי סעיף 6 בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר הוראה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין; לעניין סעיף זה, "נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או פקיד האחראי מטעם התאגיד על ניהול כוח האדם בתאגיד.
- (ב) נעברה עבירה לפי סעיף 6 בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח שעשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.
8. הקמת קרן לסיוע משפטי לנפגעים מחמת חוסר נגישות לשונית
(א) מוקמת בזה קרן לסיוע משפטי לנפגעים מחמת חוסר נגישות לשונית, שתנוהל במשרד הכלכלה והתעשייה (להלן – הקרן).
- (ב) כספים שנגבו כקנסות לפי סעיפים 6 ו-7 לחוק זה יופקדו בקופת הקרן.
- (ג) כספי הקרן ישמשו לשם מימון סיוע משפטי למי שרואה עצמו נפגע בשל הפרת הוראות חוק זה, בכפוף לסעיף 9 לחוק זה.
9. זכות לסיוע משפטי
הרואה עצמו נפגע בשל הפרת הוראות חוק זה, זכאי לקבלת סיוע משפטי בכפוף לאמור בחוק הסיוע המשפטי, אלא אם קבע ראש לשכת סיוע משפטי כי על בקשת הנפגע חל סעיף 4 לחוק הסיוע המשפטי.
10. חזקת הטעיה
התקשר אדם ששפת אמו אינה עברית, בחוזה שנערך תוך הפרת הוראות חוק זה, חזקה כי הוטעה; לעניין סעיף זה, "הטעיה" – כמשמעותה בסעיף 15 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.⁶
11. עוולה אזרחית
מעשה או מחדל בניגוד להוראות לפי חוק זה, הוא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש]⁷, יחולו עליו.
12. שמירת דינים
אין באמור בחוק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין.

⁶ ס"ח התשל"ג, עמ' 118.
⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

13. תיקון חוק העבירות המינהליות
בחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985,⁸ בתוספת הראשונה, בסופה יבוא "חוק הנגישות הלשונית, התשפ"ה-2025".
14. תיקון חוק הסיוע המשפטי
בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972,⁹ בתוספת הראשונה, בסופה יבוא:
"5. לייצוג בגין הפרת חוק הנגישות הלשונית, התשפ"ה-2025."
15. תיקון חוק החוזים האחידים
בחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982,¹⁰ בסעיף 4, אחרי פסקה (10) יבוא:
"10א) תנאי בחוזה אחיד שנקבע תוך הפרת חוק הנגישות הלשונית, התשפ"ה-2025."

תוספת

(סעיף 4)

- (1) תאגיד בנקאי, כמשמעותו בסעיף 4(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;¹¹
- (2) קבלן, כמשמעותו בסעיף 1 לחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969;¹²
- (3) חברה ציבורית, כמשמעותה בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999;¹³
- (4) נותן שירותי בזק, כמשמעותו בסעיף 2(ב) לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982;¹⁴
- (5) קבלן כוח אדם, כמשמעותו בסעיף 1 לחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996.¹⁵

דברי הסבר

כיום, מסמכים רשמיים רבים, הן ברמה הארצית והן ברמה המקומית – כמו גם מסמכים רבים הקשורים למתן שירותים חיוניים על ידי המגזר הפרטי – כתובים אך ורק בשפה העברית. בנוסף, גם שירותים שניתנים בעל-פה במוקדי השירות השונים אינם ניתנים, פעמים רבות, בשפות אחרות מלבד עברית. בשל העובדה שהחברה הישראלית, מטבעה, היא חברה רב-לשונית, יש במצב הדברים האמור כדי לפגוע בנגישות לשירותים חיוניים של מי שעברית אינה שפת אמו, וזאת בין אם מדובר בשירותים ציבוריים או בשירותים פרטיים שהפכו, במציאות המודרנית, לשירותים חיוניים. לחוסר הנגישות הלשונית יש השלכות שליליות במישור הערכי והמעשי כאחד: הוא גורם להגדלת תחושת הזרות והניכור

⁸ ס"ח התשמ"ו, עמ' 31.

⁹ ס"ח התשל"ב, עמ' 95.

¹⁰ ס"ח התשמ"ג, עמ' 8.

¹¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

¹² ס"ח התשכ"ט, עמ' 218.

¹³ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

¹⁴ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

¹⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 201.

בקרב ציבורים רחבים, וכן תורם לאי-הבנות ולפגמים בהתקשרויות בין הפרט לבין השלטון או בינו לבין גורמים פרטיים. אי-הבנות אלו מובילות לעתים להתדיינויות משפטיות יקרות ומיותרות. מטרת החוק המוצע אפוא לשפר את מצב הנגישות הלשונית בישראל, וזאת באמצעות הקמת ועדה שתקבע קריטריונים וכללים להרחבת הנגישות הלשונית ביחס לגופים רבים – ציבוריים כפרטיים – הבאים במגע יומיומי עם אוכלוסיות אשר דוברות שפות שונות.

סעיף 4 בשל מורכבות קביעת הקריטריונים והכללים להנגשה לשונית, מהותה, אופייה והיקפה, מוצע כי שר הכלכלה והתעשייה (להלן – השר) ימנה ועדה אשר תגבש, תוך 3 חודשים מיום הקמתה, הצעות להוראות בעניין הנגשה לשונית של מסמכים ושירותים שמונפקים. הוראות אלו יהיו בעלות תחולה רחבה, אשר תתפרש על הגופים הציבוריים והמעין-ציבוריים כולם (גופים מבוקרים), וכן על הגופים הפרטיים המפורטים בתוספת המוצעת, שבשל חיוניות השירות שהם נותנים או היקף עסקיהם הגדול מן הראוי כי מסמכיהם ושירותיהם יעברו הנגשה לשונית.

מוצע כי הוועדה תדון, בין השאר, בקביעת לוח הזמנים לביצוע ההנגשה, בסוגי המסמכים והשירותים שיוגשו, בשפות שביחס אליהן תתבצע ההנגשה ובאופייה, מהותה והיקפה של ההנגשה בנסיבות העניין. הוועדה תיתן דעתה לסוגי המסמכים או השירותים השונים, לזהות הגופים והיקף פעילותם, לחשיבות הפעילות, לאזור הפעילות ועוד.

סעיף 5 המלצותיה של הוועדה יועברו לשר, שיקבע על פיהן תקנות לעניין הנגשה לשונית, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

סעיף 9 מי שרואה עצמו נפגע מהפרת הוראות החוק המוצע, אשר מוגדרת כעוולה אזרחית בסעיף 11 המוצע, יוכל לפנות ללשכות הסיוע המשפטי. מוצע כי הקריטריונים לקבלת סיוע במקרה כזה יהיו אך אלו הקבועים בסעיף 4 בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, שאין עניינם ביכולת כלכלית אלא אך במהות הבקשה.

סעיף 10 מוצע לקבוע כי מקום בו נכרת חוזה תוך הפרת הוראות החוק המוצע, כאשר שפת אמו של האדם עמו נכרת החוזה אינה עברית, תקום חזקה כי הנפגע הוטעה – כמשמעות מונח זה בסעיף 15 בחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973. משמעות הדבר היא כי לנפגע תעמוד הזכות לבטל את החוזה שנכרת תוך הפרת הוראות החוק.

סעיף 15 מוצע לתקן את חוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982, כך שתנאים בחוזה אחיד שנקבעו תוך הפרת הוראות החוק המוצע – תקום חזקה כי הם מקפחים.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת עודד פורר וקבוצת חברי הכנסת (פ/5113/25).

הצעת החוק זהה לפ/5113/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

ה' בשבט התשפ"ה (03.02.2025)